

Súd: Najvyšší súd
Spisová značka: 1Cdo/94/2024
Identifikačné číslo súdneho spisu: 2221204322
Dátum vydania rozhodnutia: 09. 12. 2025
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Peter Melicher
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2025:2221204322.1

Uznesenie

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci navrhovateľov 1/ R.á, rod. M., nar. XX. L. XXXX, I. E. č. XXX, 2/ M. M., rod. M., nar. XX. R. XXXX, U. č. XX, zastúpené advokátkou: JUDr. Tünde Keszegh, PhD., Dunajská Streda, Alžbetínske nám. 1203 adresa na doručovanie, Komárno, Jókaiho ul. 24, proti odporcom 1/ X. M., 2/ U. M., 3/ LESY Slovenskej republiky, štátny podnik, Banská Bystrica, Námestie SNP 8, IČO: 36038351, 4/ Slovenský pozemkový fond, Bratislava, Búdková 36, IČO: 17335345, o potvrdení vydržania vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, vedenej na Okresnom súde Dunajská Streda pod sp. zn. 7Vyd/1/2021, o dovolaní žalobcov 1/ a 2/ proti uzneseniu Krajského súdu v Trnave z 26. marca 2024 sp. zn. 24Co/19/2024-121, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Trnave z 26. marca 2024, sp. zn. 24Co/19/2024-121 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Okresný súd Dunajská Streda uznesením z 03. mája 2023 č. k. 7Vyd/1/2021-83 odmietol. Dopĺňacím uznesením súd prvej inštancie doplnil výrok, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania.

1.1. V tejto súvislosti uviedol, že navrhovatelia 1/ a 2/ sa domáhali potvrdenia vydržania vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam nachádzajúce sa v kat.území U.v, obec U., vedené na LV č. XXX Okresného úradu katastrálny odbor Dunajská Streda, parc. Registra „C“ č. 112, zastavaná plocha a nádvorie o výmere 548 m² a dom č.s. 53 na parcele č.112, ktorá nehnuteľnosť je vedená v podielovom spoluvlastníctve navrhovateľiek 1/ a 2/ v podiele 73/960,73/480 a 159/960 a žalovaných 1/ 36/480 a 2/ v podiele 1/16, keď podiel spoluvlastníka R.a nadobudlo dedením navrhovateľky, na základe uznesenia Okresného súdu Dunajská Streda, sp.zn. 20D/110/2021. Pôvodne nehnuteľnosti boli vedené v pznk. vložke č. XXX, kat. územia U., keď pôvodne boli vlastníckymi nehnuteľností prastarý rodičia navrhovateľiek, neb. L. M., zomr. XX.XX.XXXX a jeho manželka neb. L. Z., predtým M., rod. P., zomrela XX.XX.XXXX. Nehnuteľnosť dedili ich deti, medzi inými otec navrhovateľiek R. M., nar. XX.XX.XXXX. Po smrti prastarých rodičov mal ostať užívať nehnuteľnosť otec navrhovateľiek R. M., spolu s manželkou R. M., rod. Z.. Po smrti L. P. v roku XXXX mali starí rodičia navrhovateľiek vysporiadať vlastnícke vzťahy k nehnuteľnostiam a za tým účelom mali vyplatiť ostatných spoluvlastníkov, súrodencov, ktorá skutočnosť mala byť zrejmalá zo zápisu v pznk. vložke č. 246, kat. územia U. v časti B, pod poradovým č.18. Napriek týmto skutočnostiam, mali ostať dvaja zo súrodencov starých rodičov X. M. a U. M. podielovými spoluvlastníkmi. V súvislosti s osobou X. M. nar. XX.XX.XXXX, zomrel ako vojak za I. svetovej vojny dňa XX.XX.XXXX v E. nemocnici v Győri, bezdetný, ktorý bol rozsudkom Okresného súdu Dunajská Streda zo dňa 09.11.2021 č.k.14Ps/13/2021 vyhlásený za mŕtveho. Odporkyňa 2/ sa mala vysťahovať do Maďarska ešte pred smrťou jej rodičov, pričom nededila ani po svojom bratovi C. ani matke L. P. v roku 1933. Pravdepodobne už nežila. K vyporiadaniu podielov ostatných spoluvlastníkov došlo v roku 1935, keď nevedeli vyplatiť spoluvlastníkov X. M. U. M.. Navrhovateľky z evidencie nehnuteľností zistili, že odporcovia 1/ a 2/ sú naďalej vedení ako spoluvlastníci na predmetných nehnuteľnostiach, keď boli v presvedčení, že nehnuteľnosti boli vyporiadané starými rodičmi ešte v 30-tých rokoch 20. storočia, s

tým, že vyplatili všetkých spoluvlastníkov. Svoju dobromyseľnosť odvodzovali od dobromyseľnej držby ich právnych predchodcov od R. M. a R. M., rod. Z., ktorí nerušene mali predmetné nehnuteľnosti užívať, keď R. M. zomrel dňa XX.XX.XXXX a manželka XX.XX.XXXX, následne nehnuteľnosti užívala R. M., rod. U. a navrhovateľky a to do jej smrti XX.XX.XXXX a následne užívajú navrhovateľky. Tým považovali za splnené podmienky dobromyseľnej držby po dobu 10 rokov, s tým, že predmet vydržania je spôsobilý na vydržanie, išlo o nehnuteľnosť. Týmto návrhom žiadali navrhovateľky potvrdiť nadobudnutie spoluvlastníctva vydržaním spoluvlastníckeho podielu odporcov1/ a 2/.

1. 2. Súd vec právne posúdil podľa § 8 ods. 1, § 359a, § 359 ods. 1 a 2, § 359e ods. 1 CMP, § 132, § 134 ods. 1 - 4 Občianskeho zákonníka (ďalej aj „OZ“). Mal preukázané, že právní predchodcovia navrhovateľov nesporne nehnuteľnosti užívali nerušene, pričom k 31.12.1950, nemali splnenú vydržaciu dobu 31 rokov pre nadobudnutie vlastníckeho práva k podielom na nehnuteľnosti vydržaním, avšak v zmysle Obč. zákonníka účinného od 01.01.1951 už im uplynula 10 ročná vydržacia doba k 01.01.1961, pokiaľ by sa preukázala dobromyseľnosť po celú dobu držby. Podľa súdu navrhovateľa neunesli dôkazné bremeno na preukázanie dobromyseľnosti nadobudnutia držby u ich právnych predchodcov, keď v čase vyplatenia ostatných spoluvlastníkov v roku 1935 mala pozemková kniha konštitutívny charakter a právní predchodcovia navrhovateľov si museli byť vedomí, že podiely odporcov 1/ a 2/ nemohli byť vysporiadané. X. už v rozhodnom čase nežil (zomrel počas I. svetovej vojny v roku 1918) a navrhovateľa sa v návrhu vyjadrili, že U. M. sa presťahovala do Maďarska a jej podiel nebol vysporiadaný, keď žili ich právní predchodcovia. Skutočnosťou je, že X. je vedený ako spoluvlastník, hoci jeho právna subjektivita smrťou zanikla (§ 7 ods. 2 OZ). Po odporcovi 1/ tak malo byť prejednané dedičstvo a súd by konal s jeho dedičmi. Pre nedostatok dobrej viery navrhovateľiek, nakoľko podľa vyššie uvedeného sú pochybnosti o dobromyseľnosti nadobudnutia u právnych predchodcov navrhovateľov, že bez akéhokoľvek titulu nadobudli spoluvlastnícke podiely vydržaním, súd návrh odmietol, keď navrhovateľom nesvedčalo účasť v konaní podľa § 7 CMP, nakoľko neboli nositeľmi práva nimi tvrdeného v návrhu.

2. Okresný súd Dunajská Streda uznesením zo 16. januára 2024 č. k. 7Vyd/1/2021 - 113 doplnil predchádzajúce uznesenie súdu prvej inštancie tak, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania. Rozhodol podľa § 225 ods. 1 až 3 CSP.

3. Krajský súd v Trnave ako súd odvolací (ďalej aj „odvolací súd“) uznesením z 26.marca 2024 sp. zn. 24 Co/19/2024-121 napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie v spojení s dopĺňacím uznesením zrušil a konanie zastavil. Uviedol, že žiaden z účastníkov nemá nárok na náhradu trov konania (prvoinštančného i odvolacieho). Odvolací súd uviedol, že v čase podania návrhu v katastri nehnuteľností na LV č.112 (vo vzťahu ku ktorým sa vydržania spoluvlastníctva navrhovateľa domáhali) boli vedení ako podieloví spoluvlastníci navrhovateľka 1/, navrhovateľka 2/, X. M. (bez dátumu narodenia a bydliska) a U. M. (rovnako bez dátumu narodenia a bydliska). Zo skutkového stavu vyplynulo, že X. M. zomrel dňa XX.XX.XXXX slobodný, bezdetný a rozsudkom Okresného súdu Dunajská Streda z 09. novembra 2021 č.k. 14Ps/13/2021 bol vyhlásený za mŕtveho; U. M. sa odsťahovala do Maďarska, miesto, dátum úmrtia ani potomkovia známi nie sú. Odvolací súd vec posúdil podľa § 378 ods. 1, § 61, § 62, § 161 ods. 1 a 2 CSP, § 2 ods. 1, § 359a, § 359c ods. 1, § 359 ods. 1 CMP, § 7 ods. 1 a 2 OZ. Po preskúmaní procesných podmienok, za ktorých môže konať v súlade § 161 ods. 1 CSP a § 62 CSP súd zistil, že navrhovateľmi označený účastník X. zomrel pred podaním návrhu a pravdepodobne zomrela aj navrhovateľmi označená U. M.. S ohľadom na to, že návrh smeruje voči neexistujúcemu subjektu a takýto nedostatok procesnej podmienky konania nemožno odstrániť, súd postupoval podľa § 62 CSP a napadnuté rozhodnutie spolu s jeho dopĺňacím uznesením zrušil, nakoľko neboli splnené procesné podmienky na jeho vydanie (§ 389 ods. 1 písm. a) CSP) a konanie zastavil (§ 391 ods. 1 CSP). Doplnil, že medzi stranami sporu ide o nerozlučné spoločenstvo v zmysle § 77 ods. 1 až 3 CSP a nakoľko v čase podania návrhu jeden z nerozlučných spoločníkov už nežil, táto skutočnosť je neodstrániteľnou podmienkou konania, pre ktorú malo byť konanie zastavené. Na záver poznamenal, že z LV č. XXX. nevyplýva, že by vo vzťahu k spoluvlastníkom X. M. a U. M. boli na nich pripadajúce spoluvlastnícke podiely v správe Slovenského pozemkového fondu, preto im nebolo možné priznať procesnoprávnu subjektivitu v zmysle rozhodnutí Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7Cdo/238/2021 zo dňa 28.02.2022, sp. zn. 8Cdo/31/2018 zo dňa 15.04.2019. Dodal, že pokiaľ ide o spoluvlastnícky podiel X. o ktorom navrhovateľa tvrdia, že bol rozsudkom Okresného súdu Dunajská Streda sp. zn. 14Ps/13/2021 zo dňa 09.11.2021 vyhlásený za mŕtveho, majú k dispozícii iniciáciu dodatočného konania o dedičstve v zmysle § 211 CMP. O trovách konania odvolací súd rozhodol podľa § 52 CMP.

4. Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podali navrhovatelia dovolanie (ďalej aj „dovolatelia“). Jeho prípustnosť vyvodzovali z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. a) a b) CSP. V súvislosti s namietanou vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f) a CSP uviedli, že účastníci konania X. a U. M. disponujú procesnou subjektivitou, nakoľko im ju priznáva ust. § 359c ods. 2 písm. b) CMP a odvolací súd preto vec nesprávne právne posúdil a následne konanie zastavil. Navrhovateľkám tým, že im neumožnil opraviť podanie a nepoučil ich, akým spôsobom ho majú opraviť alebo doplniť znemožnil, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Odvolací súd sa zároveň odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe NSSR pri riešení procesnej subjektivity účastníkov a to s poukazom na to, že ide o „nezistených vlastníkov“, ktorým bola priznaná zákonom procesná subjektivita. Poukázali v tejto súvislosti na rozhodnutia vedené pod sp. zn. 7Cdo/238/2021 a sp. zn. 8Cdo/31/2018.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „dovolací súd“, resp. „najvyšší súd“) príslušný na rozhodnutie o dovolaní (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana sporu, v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) po preskúmaní, či dovolanie obsahuje zákonom predpísané náležitosti (§ 428 CSP), a či sú splnené podmienky podľa § 429 CSP v rámci dovolacieho prieskumu dospel k záveru, že dovolanie navrhovateľov 1/ a 2/ je nielen prípustné, ale aj dôvodné.

6. Právo na prístup k dovolaciemu súdu nie je absolútne. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok a tejto jeho mimoriadnej povahe zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti, prísne regulovanej Civilným sporovým poriadkom. Z ustanovenia § 419 CSP vyplýva, že proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je dovolanie prípustné, len ak to zákon pripúšťa, pričom prípady, v ktorých je dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu-ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním.

7. Podľa § 420 CSP je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť iba tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

9. Dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný (§ 440 CSP). Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). Pokiaľ nemá dovolanie vykazovať nedostatky, ktoré v konečnom dôsledku vedú k jeho odmietnutiu podľa § 447 písm. f) CSP, je (procesnou) povinnosťou dovolateľa vysvetliť v dovolaní zákonu zodpovedajúcim spôsobom, z čoho vyvodzuje prípustnosť dovolania a v dovolaní náležite vymedziť dovolací dôvod (§ 420 CSP alebo § 421 CSP v spojení s § 431 ods. 1 CSP a § 432 ods. 1 CSP). V dôsledku spomenutej viazanosti dovolací súd neprejednáva dovolanie nad rozsah, ktorý dovolateľ vymedzil v dovolaní uplatneným dovolacím dôvodom.

10. V danom prípade navrhovatelia v dovolaní o.i. uviedli dovolací dôvod vyplývajúci z § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

11. O tom, či je daná prípustnosť dovolania podľa § 420 CSP rozhoduje dovolací súd výlučne na základe dôvodov uvedených dovolateľom (porovnaj § 431 CSP). Pokiaľ dovolateľ vyvodzuje prípustnosť dovolania z ustanovenia § 420 CSP, má viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) kľúčový význam v tom zmysle, že posúdenie prípustnosti dovolania v tomto prípade závisí od toho, ako dovolateľ sám vysvetlí ako/prečo v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú túto procesnú vadu, sú: a) zásah súdu do práva na spravodlivý proces a b) nesprávny procesný postup súdu znemožňujúci procesnej strane, aby (procesnou aktivitou) uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia.

12. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na neustrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom. Integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce konanie súdov a iných orgánov Slovenskej republiky (I. ÚS 26/94), v ktorom sa uplatnia všetky zásady súdneho rozhodovania v súlade so zákonmi a pri aplikácii ústavných princípov.

13. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle ustanovenia § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutie spravodlivosti).

14. Najvyšší súd vo svojich rozhodnutiach opakovane uviedol, že z hľadiska prípustnosti dovolania v zmysle § 420 písm. f) CSP nie je významný subjektívny názor dovolateľa tvrdiaceho, že sa súd dopustil vady zmätočnosti v zmysle tohto ustanovenia; rozhodujúce je výlučne zistenie (záver) dovolacieho súdu, že k tejto procesnej vade skutočne došlo (viď sp. zn. 3Cdo/41/2017, 3Cdo/214/2017, 8Cdo/5/2017, 8Cdo/73/2017). So zreteľom na to pristúpil aj v danom prípade k posúdeniu opodstatnenosti argumentácie navrhovateľov, že procesne nesprávnym postupom súdov bolo zasiahnuté do ich práva na spravodlivý proces.

15. Navrhovatelia v súvislosti s vytýkanou vadou zmätočnosti podľa § 420 písm. f) CSP namietali nesprávny procesný postup súdov nižších inštancií spočívajúci v nesprávnej interpretácii ustanovenia § 359c ods. 2 písm. b) CMP a procesnej subjektivity týkajúcej sa odporcov 1/ a 2/ ako „nezistených vlastníkov“, ktorý následne viedol k zastaveniu konania a k porušeniu princípu zákazu odmietnutia spravodlivosti - denegatio iustitiae.

16. K povahe a okolnostiam zavedenia pojmu „nezistený vlastník“ dovolací súd uvádza, že vznik a samotná existencia nezistených vlastníkov súvisí s historickým vývojom evidencie vlastníckych vzťahov na našom území; s nedostatočnou/zanedbanou evidenciou k pozemkom, za ktorú nesie zodpovednosť štát a vzťahom ľudí k pôde. Dovolací v tejto súvislosti súd poukazuje na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp.zn. 8Cdo/31/2018, podľa ktorého:

„56. Potreba zavedenia tohto inštitútu vyplynula najmä zo skutočnosti, že v evidencii vlastníctva nehnuteľností je zapísaných tisíce fyzických osôb, o ktorých možno s istotou tvrdiť, že už nežijú, resp. nie je známe a zistiteľné miesto ich trvalého pobytu, čo spôsobuje problémy pri nakladaní s takýmito nehnuteľnosťami. Zákonodarca preto vytvoril značne neštandardný subjekt „neznámeho“, resp. „nezisteného“ vlastníka, aby takýto subjekt, zo zákona zastúpený Slovenským pozemkovým fondom, mohol byť sporovou stranou v sporoch vyplývajúcich z vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam. Tento inštitút je opodstatnený predovšetkým vtedy, keď je v evidencii nehnuteľností zapísaný neznámy, resp. nezistený vlastník a je potrebné usporiadať vlastnícke vzťahy k predmetným nehnuteľnostiam.

57. Zo záveru, že tento subjekt má procesnoprávnu subjektivitu, nemožno automaticky vyvodiť, že je v spore aj (v danom prípade pasívne) vecne legitimovaný. Ako už bolo uvedené vyššie, záujmom a úmyslom zákonodarcu bolo iba spriechodnenie procesu usporiadania vlastníckych vzťahov k pozemkom a i obnovenia hodnoverného spôsobu evidencie práv k nehnuteľnostiam, ktorý sa vytratil v tuzemských podmienkach prakticky okamžite v súvislosti s opustením intabulačného princípu a strate niekdajšieho významu inštitútu pozemkovej knihy krátko po II. svetovej vojne. Potreba zavedenia osobitného subjektu „neznámych“, resp. „nezistených“ vlastníkov vyplynula z potreby v procese usporiadania pozemkového vlastníctva zaviesť čo najefektívnejšie postupy a pravidlá pri usporiadaní pozemkového vlastníctva s ohľadom na poskytnutie rovnakej ochrany vlastníckeho práva všetkým vlastníkom a zákonmi zavedený subjekt „neznámych“, resp. „nezistených“ vlastníkov bol následne využívaný v ďalších súvisiacich právnych predpisoch za účelom zefektívnenia riešenia vlastníckych vzťahov k pozemkom, resp. nakladania s pozemkami. Cieľom zavedenia špecifického subjektu - „nezisteného“, resp. „neznámeho“ vlastníka bolo napomôcť pri evidencii a usporiadaní vlastníckych vzťahov, a to aj v súdnych konaniach, pričom nakladanie s pozemkami nezistených vlastníkov a zastupovanie nezistených vlastníkov pred súdmi a inými orgánmi zveril zákon výslovne Slovenskému pozemkovému fondu a Lesom SR, š. p. Týmito špeciálnymi predpismi je tak zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov nezistených vlastníkov, a to aj v konaniach pred súdom, aby sa mohol uskutočniť proces, ktorý sa priamo týka práv a oprávnených záujmov neznámych vlastníkov (aby táto osobitná skupina osôb neutrpla ujmu na svojich právach). Slovenský pozemkový fond pri vykonávaní činností zverených mu

osobitnými predpismi postupuje vždy vo verejnom záujme a teda aj ustanovenia, vymedzujúce rozsah oprávnenia Slovenského pozemkového fondu konať v prípade pozemkov s neznámym vlastníkom, je potrebné vykladať s prihliadnutím na verejný záujem, ktorým nepochybne je spravodlivé usporiadanie pozemkového vlastníctva a poskytnutie rovnakej ochrany vlastníckeho práva všetkým vlastníkom pozemkov.“

Podľa uvedeného záujme spriechodnenia procesu usporiadania vlastníckych vzťahov k pozemkom a i obnovenia dostatočne hodnoverného spôsobu evidencie práv k nehnuteľnostiam, ktorý sa v tuzemských podmienkach vytratil prakticky v súvislosti s opustením intabulačného princípu a stratou niekdajšieho významu inštitútu pozemkovej knihy, bol o. i. ustanovený zákonný mechanizmus nakladania Slovenského pozemkového fondu 1. s pozemkami, ktorých vlastníkom je známy, ale ktorého miesto trvalého pobytu alebo sídlo nie je známe (podľa čl. I § 8 ods. 1 písm. c) zákona č. 180/1995 Z. z.) a 2. pozemkami, ktorých vlastníkom nie je známy (podľa písmena d) rovnakého ustanovenia). Pre obe takéto kategórie pozemkov zákon zaviedol i legislatívnu skratku „pozemky s nezisteným vlastníkom“ (§ 13 a § 16 ods. 1 písm. b) zákona č. 180/1995 Z. z.); pričom pri takýchto vlastníkoch (resp. pozemkoch), ako aj pri pozemkoch, ktorých vlastníctvo nie je evidované podľa predpisov o katastri nehnuteľností v súbore geodetických informácií a v súbore popisných informácií alebo ak sa nepreukáže inak (§ 16 ods. 1 písm. c) zákona č. 180/1995 Z. z.) zákon priznáva na to určenej právnickej osobe (ktorou je práve Slovenský pozemkový fond) oprávnenie na zastupovanie vlastníkov v konaniach pred súdmi a inými orgánmi verejnej správy (§ 16 ods. 2 zákona č. 180/1995 Z. z.).

16.1. Pojmovým znakom nezisteného vlastníka je teda „nezistenosť identifikačných údajov“, čo opakovane vo svojej rozhodovacej praxi konštatoval aj najvyšší súd (viď sp. zn. 6Cdo/11/2016, sp. zn. 7Cdo/238/2021, sp. 2Cdo/27/2024). V súvislosti k samotnému pojmu a procesnej subjektivite „nezisteného vlastníka“ dovolací súd poukazuje na uznesenie Najvyššieho súdu SR vedeného pod sp.zn. 7Cdo/238/2021, podľa ktorého:

„19. Na základe judikatúry NSSR sp.zn. 8Cdo/31/2018 dovolací súd konštatuje, že pojem „nezistený vlastníkom“ je právna fikcia osoby, ktorej bola zákonom priznaná procesnoprávna subjektivita. Nejde pritom o vytvorenie nového typu právnickej osoby, ale o sui generis osobu s procesnoprávnou subjektivitou. Procesnoprávna subjektivita je priznaná aj fyzickým osobám (nezisteným vlastníkom) u ktorých možno vzhľadom na dátum ich narodenia logicky predpokladať, že už nežijú (ich spôsobilosť mať práva a povinnosti zanikla). Zákon vytvorením fikcie ich pretransformoval do samostatného procesnoprávneho subjektu (nezisteného vlastníka) pri ktorom sa naďalej uvádza meno a priezvisko. Právna úprava vychádza z princípu, že procesnoprávna subjektivita je širšia ako hmotnoprávna, keďže podľa § 61 CSP procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva. Fikcia nezisteného vlastníka umožňuje procesnoprávne zabezpečiť identitu vlastníckeho vzťahu ku konkrétnej nehnuteľnosti a zachovať veľkosť spoluvlastníckych podielov zapísaných v katastri nehnuteľností. Súčasne umožňuje zabezpečovať procesnoprávnu existenciu nezisteného vlastníka ako subjektu vlastníckeho práva v katastri nehnuteľností.

23. Identita nezisteného vlastníka ako účastníka konania sa odvíja od jeho zápisu v katastri nehnuteľností. Pri označení nezisteného vlastníka ako účastníka konania je nevyhnutné vychádzať zo zápisu jeho označenia na LV v katastri nehnuteľností. Zákon presnú formu nepredpisuje. Obligatónym údajom je nezistený vlastníkom a jeho zastúpenie fondom. Fond pri zastupovaní nezisteného vlastníka musí postupovať s odbornou starostlivosťou.

25. Fikcia subjektivity nezisteného vlastníka trvá iba do okamihu, kedy nezisteného vlastníka možno na základe vykonaných dôkazov (spravidla rodné listy a úmrtné listy prípadne ďalšie verejné listiny) jednoznačne identifikovať a konštatovať zistenie jeho subjektivity ako fyzickej osoby. V tom prípade dochádza k zmene právneho subjektu počas konania.“

17. Podľa § 61 CSP procesnú subjektivitu má ten, kto má spôsobilosť na práva a povinnosti; inak len ten, komu ju zákon priznáva.

18. Podľa § 62 CSP ak strana nemá procesnú subjektivitu súd konanie zastaví.

19. Podľa § 161 ods. 1 CSP ak tento zákon neustanovuje inak, súd kedykoľvek počas konania prihliada na to, či sú splnené podmienky, za ktorých môže konať a rozhodnúť (ďalej len „procesné podmienky“).

20. Podľa § 161 ods. 2 CSP ak ide o nedostatok procesnej podmienky, ktorý nemožno odstrániť, súd konanie zastaví.

21. Podľa § 7 ods. 1 veta prvá a ods. 2 veta prvá Občianskeho zákonníka spôsobilosť fyzickej osoby mať práva a povinnosti vzniká narodením. Smrťou táto spôsobilosť zaniká.

22. Odvolací súd vo svojom rozhodnutí dospel k právnomu záveru, že pokiaľ v čase podanej žaloby jeden z nerozlučných spoločníkov (§ 77 ods. 1 až 3 CSP) už nežil- nemal právnu subjektivitu (odporca 1/), ide o neodstrániteľnú podmienku konania, pre ktorú malo byť konanie zastavené, pričom nešlo o „ nezistených vlastníkov“ s procesnoprávnou subjektivitou, nakoľko z LV č. XXX nevyplýva, že ich spoluvlastnícke podiely boli v správe SPF.

23. Zo samotného návrhu na začatie konania a ďalšieho obsahu spisu vyplynulo, že odporca 1/ označený v katastri nehnuteľností ako X. M., narodený XX.XX.XXXX, zomrel ako vojak za I. svetovej vojny dňa XX.XX.XXXX v Rezervnej nemocnici v Győri, bezdetný a bol rozsudkom Okresného súdu Dunajská Streda zo dňa 09.11.2021 č.k.14Ps/13/2021 vyhlásený za mŕtveho. Vzhľadom na vyššie uvedené odvolací súd správne uviedol, že u neho nemôže prichádzať do úvahy označenie „neznámy vlastník“, nakoľko bol rozhodnutím súdu vyhlásený za mŕtveho, čoho si boli navrhovatelia vedomí už v čase podania žaloby. Odporca 1/ preto už v čase podania žaloby nepožíval procesnú subjektivitu účastníka konania (preukázateľne už neži), správne u neho odvolací súd konštatoval, že ide o neodstrániteľný nedostatok procesnej podmienky konania, ktorý nemožno odstrániť. Pokiaľ však išlo o odporcu 2/, zapísaný v katastri nehnuteľnosti ako U. o ktorej navrhovatelia tvrdili, že sa odsťahovala do Maďarska, miesto a dátum jej úmrtia však známe nie sú, odvolací súd o nej uviedol, že pravdepodobne zomrela a išlo o nerozlučnú spoločničku, ktorá zároveň nepožívala fikciu procesnoprávnej subjektivity „neznáameho vlastníka“, keď z katastra nehnuteľností nevyplýva, že bola zastúpená SPF. V prvom rade dovolací súd poukazuje na to, že z návrhu na začatie konania jasne vyplýva úmysel navrhovateľov označiť odporcu 2/ ako „nezisteného vlastníka“. Z ust. § 16 ods. 2 zákona č. 180/1995 Z. z. vyplýva, že zákon priznáva Slovenskému pozemkovému fondu oprávnenie na zastupovanie vlastníkov v konaniach pred súdmi a inými orgánmi verejnej správy. Preto odporca 2/ označený v katastri nehnuteľností ako U. aj keď už pravdepodobne nežije je zo zákona zastúpený SPF pred súdom a bola mu zákonom procesnoprávna subjektivita priznaná (viď bod 16.1.). Podľa ust. § 78 ods. 1, 2 CSP, nútené spoločenstvo je procesné spoločenstvo, v ktorom osobitný predpis vyžaduje pre úspech v spore účasť všetkých subjektov právneho vzťahu. Súd žalobu zamietne, ak nie je splnená podmienka účasti všetkých subjektov podľa odseku I. Ak teda odvolací súd zrušil rozhodnutie súdu prvej inštancie a zastavil konanie (teda aj voči odporcovi 2/) pre neodstrániteľnú podmienku konania, takýto stav predstavuje príklad odmietnutia spravodlivosti „ denegatio iustitiae“, ktorému dovolací súd v žiadnom prípade nemohol poskytnúť ochranu.

24. Za stavu, keď odvolací súd konanie zastavil pre neodstrániteľnú podmienku konania aj voči odporcovi 2/, hoci podmienky pre tento postup neboli splnené, takýmto nesprávnym procesným postupom znemožnil navrhovateľom 1/ a 2/, aby uskutočňovali im patriace procesné práva v takej miere, že bolo porušené právo na spravodlivý proces. Dovolanie navrhovateľov je teda podľa § 420 písm. f) CSP nielen prípustné, ale aj dôvodné. Rozhodovacia prax najvyššieho súdu je ustálená v tom, že ak v konaní došlo k procesnej vade uvedenej v § 420 CSP, dovolaním napadnuté rozhodnutie je potrebné zrušiť bez toho, aby sa dovolací súd zaoberal ostatnými námietkami, ako aj správnosťou právnych záverov, na ktorých spočíva zrušované rozhodnutie súdu.

25. Ak je dovolanie dôvodné, dovolací súd napadnuté rozhodnutie zruší (§ 449 ods. 1 CSP). Ak dovolací súd zruší napadnuté rozhodnutie, môže podľa povahy veci vrátiť vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, zastaviť konanie, prípadne postúpiť vec orgánu, do ktorého právomoci patrí (§ 450 CSP). Najvyšší súd v súlade s týmito ustanoveniami preto napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušil a vec mu v rozsahu zrušenia vrátil na ďalšie konanie (§ 449 ods. 2 CSP).

26. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 CSP).

27. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.